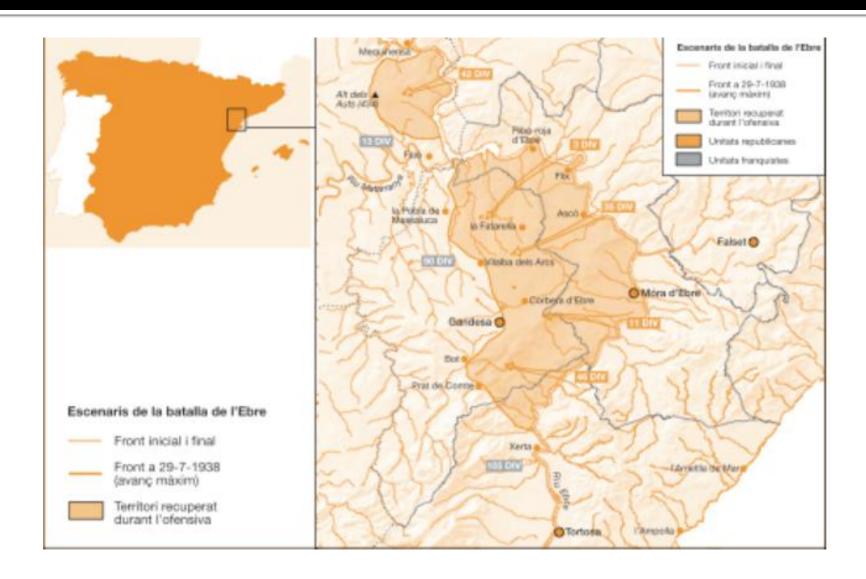

María del Carmen Rojo Ariza <u>maycarojoar@ub.edu</u> DIDPATRI, Universitat de Barcelona

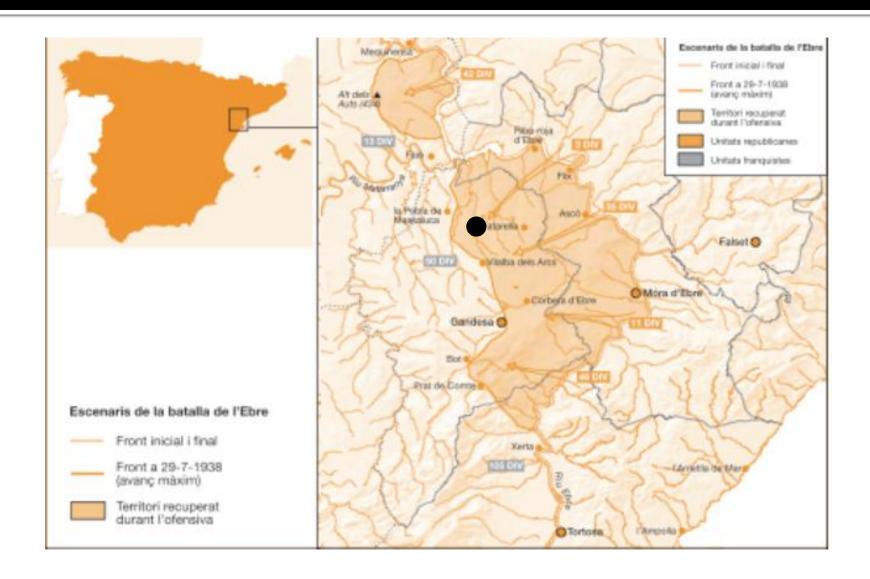
Arqueología de la Batalla del Ebro

Los escenarios

Los escenarios

Los escenarios

Arqueología, Conflicto y Patrimonio

català . castellano . english . français

e-boletin ¿quiénes somos? ¿dónde estamos? horarios la batalla del ebro centros de interpretación espacios históricos rutas enlaces

actividades y noticias

Espacios de Memòria Estación Náutica

Memorial Democràtic

Mume

Terres de l'Ebre Trivago

Turismo Ribera d'Ebre

Turismo Terra Alta

contacto

¿dónde estamos?

Oficinas y punto de información dels Espais de la Batalla

C, Freginals, 18-24 43784 Corbera d'Ebre

Direcciones de nuestros centros de interpretación:

Centre d'Interpretació 115 dies C, Freginals, 18-24

43784 Corbera d'Ebre

Centre d'Interpretació Soldats a les Trinxeres c, Rossinyol, 8, 1a Planta

43782 Vilalba dels Arcs

Centre d'Interpretació Hospitals de Sang C, Major, 27

43786 Batea

Centre d'Interpretació Veus del Front

C, Major, 4 43594 Pinell de Brai

COMBAT DE LA FATARELLA

CENTRE VIRTUAL DE LA BATALLA DE L'EBRE

Una iniciativa de

Amb el suport de

Museu didàctic i virtual de la Batalla de l'Ebre

El "Museu didàctic i virtual de la Batalla de l'Ebre" es concep com un instrument global per ordenar sabers i coneixements sobre la Batalla de l'Ebre en general. Tanmateix els primers continguts comencen a desenvolupar-se a partir del combat de La Fatarella que s'esdevingué els dies 14 i 15 d'octubre del 1938. Aquest moment presenta un interès atès que correspon al darrer combat, efectuat per les forces republicanes en el darrer dia de la Batalla de l'Ebre. En aquest sentit la càrrega emotiva i simbòlica es important.

D'altra banda el grup de recerca **DIDPATRI** ha participat juntament amb l'**Institut de Ciències del Patrimoni, del CSIC** en l'excavació de la línia fortificada de la Fatarella, i gaudeix d'informació de
primera ma sobre els fets, a partir de la interpretació del registre arqueològic. En aquest sentit el
museu virtual comença en el sector de La Fatarella, el millor conegut des d'un punt de vista de

Conocer

Contar

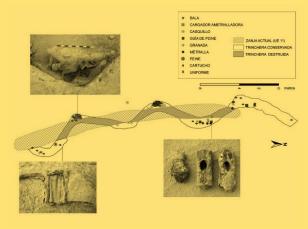
Conocer

Contar

Conocer

Contar

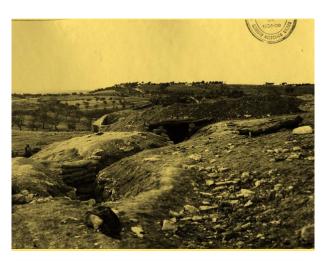

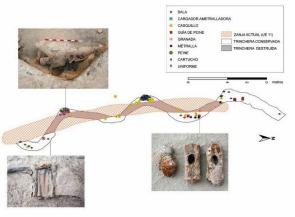

Conocer

Contar

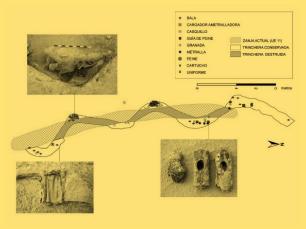

Conocer

Contar

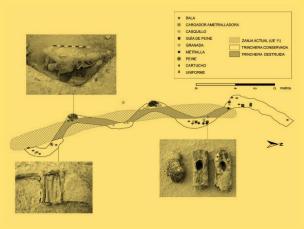

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Actuar

EL ÚLTIMO DÍA DE LA BATALLA DEL EBRO

INFORME DE LAS EXCAVACIONES ARQUEOLÓGICAS EN LOS RESTOS DE LA GUERRA CIVIL DE RAÏMATS, LA FATARELLA (TARRAGONA)

Alfredo González Ruibal

Barcelona.

Dirección de la intervención: Alfredo González Ruiba I y Mª Carmen Rojo Ariza Equipo técnico: Xurxo Ayán Wila, German Cardora Górez, Francisco Cidoncha Redondo, Clara Crespo Romero, Manuel Antonio Franco Fernández, Alejandro Laiño Pilieiro, Carlos Marin Suál rez, Alberto P. Marti, María Yubero Górez. Acesores: Francesc Xavier Hernández Cardona y Xavier Ruibio Campillo. Feches de la intervención: 21 de septiembre - 1 de octubre de 2011. Firancisción: Ruin Memories Project (Programa Kalver, Noruega), CSIC, Universitat de

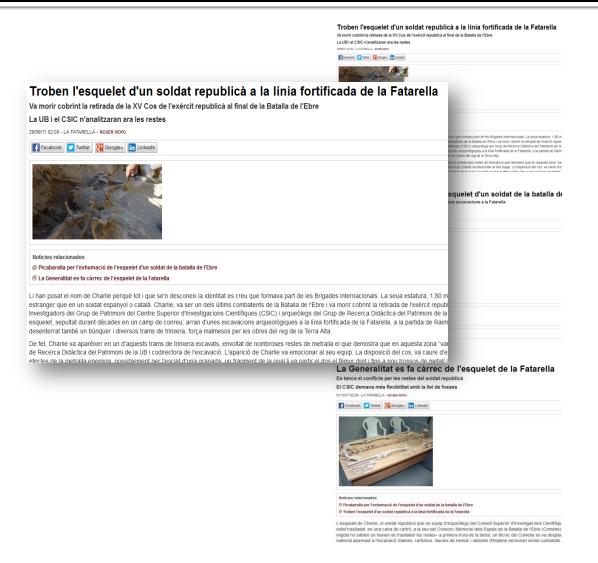
Conocer

Contar

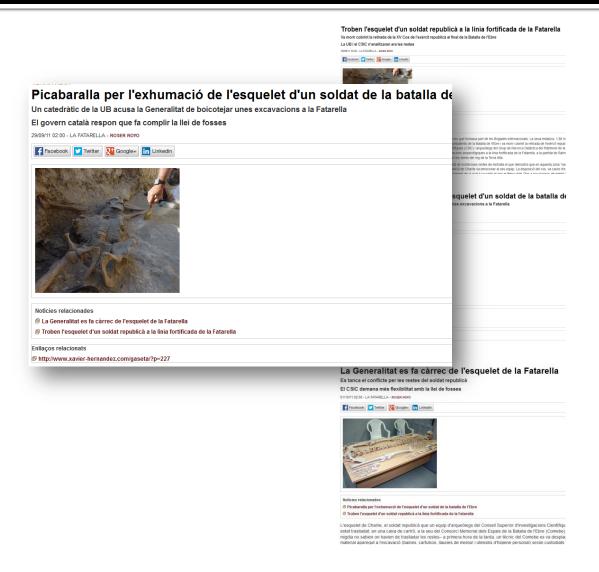
Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Actuar

estat trasliadat, en una caixa de cartró, a la seu del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre (Comebe) migdia no sabieno navien de trasliadar les resies— a primera hora de la tarda, un tècnic del Comebe es va desplamaterial aparegut a l'execuació (baines, cartitutos, llaures de menjar i utensilà d'inigiene personal) seran customa

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Actuar

Tinc por; només sentir la remor de les avionetes que ens sobrevolen la tremolo. Estic cansat, em fan mai tots els ossos i em moro de gana. , i pensar que fa quatre dies era el sabater del poble, aquell a qui tots s'adreçaven quan tenien aigun problema, aquell que no es cansava de fer broma i riure i ajudar sempre que tenia l'oportunitat. Malaeixo el dia que va començar aquesta guerra. Malaeixo als militars franquistes. Però estic aquí, defensant una nació lliure. Ja he viscut una dictadura i no penso tornar-ho a fer sense deixar-miti la pell per mi l per tots els que han de venir. Però tinc por a la mort, no estic preparat per una guerra, qui ho deu estar? Maleits militars. No vull morir, no aquí tot sol.

On deu ser la meva dona? Com m'agradaria estar amb ella, abraçats, ballant, escoltant la ràdio, mirant la llum de les espelmes... peò no, estic aquí, lluitant per la meva pàtria. Només 6 anys de república i aquests fillis de puta s'han aiçat per fotr'ens fóra de casa nostira.

Passen els dies. Lents. A comptagotes. Cada dia que passa perdo una gran porció de la meva petita esperança. Ja no hi ha res al meu voltant que em transmeti calma, pau. quina bogería pensar en aquestes dues parauales en el punt on em trobo ara mateix. I torno a pensar en la Manuela, la meva petita, en els seus canelons de Nadal, els seus petons nocturns i les seves abraçades matutines, en la seva força interior per tirar endavant, la força que ara em manca. la que no tinc. Però si lluito ho he de fer per ella, pels fills que no he pogut engendrar encara, ho he de fer per un somriure, per una victoriar, per la llibertat. El meu pare sempre dela que les pors s'han de vencer de front, molt fácil dirho sense un fusella la cara, sense precoupar-te d'on trepitjar per si hi ha una mina que et pugui mutilar, sense mirar al cel en busca d'un avió enemic. sense mirar el terra i recordar els companys que ja van perdre l'esperança el dia que van perdre la vida. No tenir por, no és humà, enfrontar's-hi si, però no és fácil.

15 de Novembre de 1938

Són les 7 del matí, el fred comença a calar els meus ossos. La boira i la pluja fan que tingui poca visibilitat i només començar els dispars sento por... no puc veure d'on provenen. Viure aquí a la trinxera no és gens fàcil... els dies passen molt a poc a poc i visc amb el pensament constant si avui serà el meu últim dia.

És el 17è dia que estic aquí a baix i tot està ple de cossos sense vida, els ferits van augmentant i no sembla que hagi d'acabar mai. Intento ajudar-los tant com puc però ens ataquen constantment rodejant-nos pel riu i al llarg de la Serra de Fatarella i prou em costa mantenir-me de peu com per tenir força per massa més. L'alimentació cada dia és més escassa, només ens queden unes llaunes per menjar i no sabem quines seran les nostres pròximes provisions tot i que les expectatives són baixes.

De cop i volta començo a escoltar esclats per tot arreu, i sense adonar-me'n em trobo ficat en una lluita de granades... Els meus companys i jo estem ja esgotats però hem de sobreviure. Tots lluitem per la mateixa causa i penso que no és la de defensar el territori sinó la de lluitar per la nostre vida i per poder tornar a casa i reunir-nos amb les nostres famílies. Comencem a disparar amb la metralladora Maxim MG08, llencem granades... de sobte veig una davant nostre que encara no ha esclatat i sé que he de ser ràpid per tirar-la el més lluny possible perquè no exploti davant de nosaltres. Finalment ho aconsegueixo amb l'ajuda dels meus companys que m'estan cobrint perquè no m'ataquin desprevingut.

Ràpidament torno amb els meus compatriotes asseguts al terra i necessito uns quants minuts per recobrar una respiració tranquil·la. Tots em miren i amb les poques forces que els hi queden puc veure en el seu rostre l'intent de fer un tímid i nerviós somriure. Un cop més hem salvat la nostra vida. Però, fins quan més podrem aguantar...?

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

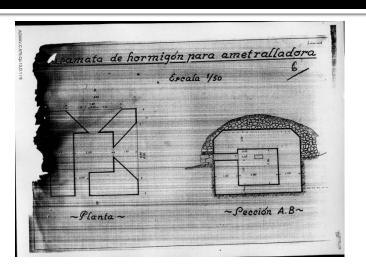

Conocer

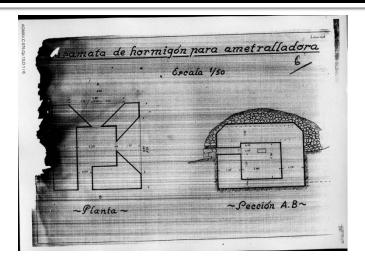

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Conocer

Contar

Expectativas

Eskerrik asko!

Moltes gràcies!

Proyecto I+D+i Desarrollo de estrategias y técnicas didácticas a partir del patrimonio y la arqueología del conflicto para la enseñanza/aprendizaje de las Ciencias Sociales y la Historia (EDU2012-35229) - Ministerio de Economía y Competitividad.

Lo Riu – Associació per a l'estudi del patrimoni de les Terres de l'Ebre

* Las imágenes que aparecen en esta presentación pertenecen al grupo de investigación DIDPATRI y al equipo de investigación que participó en las intervenciones arqueológicas – las ilustraciones son propiedad de la Sra. Mar H. Pongiluppi.